

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Juridicus Ad Librum III. Decretalium Gregorii IX.
Clericorum in communi, nec non Prælatorum, ac
Capitulorum in specie obligationes, & jura complectens**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1738

§. III. In quibus casibus Prælati Capituli consilium requirere teneatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63800)

non sunt, & consequenter Capitulum non habent, sufficit intervenire auctoritatem Episcopi. P. Wiestner *h. t. num. 4.* Nota III. Consensum à Capitularibus collegialiter congregatis præstandum esse, nec sufficere, suffragia singulorum seorsim rogare. Ratio est, quod jura requirant consensum Capituli quæ talis. *cap. 2. & 3. h. t. Clem. 1. & 2. de rebus Eccles. alien.* quia id significat vox Capituli *arg. cap. 5. de Probat.* quod Canonici non ut singuli, sed in corpore congregati constituunt, *arg. cap. un. princ. Ne sed. vacant.* P. Verani *ad h. t. §. 1. num. 3.* Nota IV. Consensum

Capituli, quem jura desiderant, non necessariò debere esse unanimum, hoc est, nemine dissentiente, sed sufficere, quem pars major Capituli, habito respectu omnium capitularium præsentium (absentium non habetur ratio) præstitit. Magnif. P. König *ad tit. de his, quæ fiunt à major. part. num. 9.* Excipe nisi, ubi agitur de singulorum capitularium interesse, tunc enim non sufficit majoritas votorum, etiam absoluta, sed singulorum consensus desideratur. *cap. 29. de R. J. in 6.* Magnif. P. Schmier *lib. 3. Tract. 1. part. 1. cap. 4. num. 105. & seqq.*

§. III.

In quibus casibus Prælatus Capituli consilium requirere teneatur?

SUMMARI A.

11. Consilium Capituli requirit Prælatus in negotiis minoris momenti, nisi consuetudine contraria huic legi derogatum sit. 12. Quomodo Episcopus in dijudicandis causis capitulariam procedere debeat, ostenditur. 13. Capitulum potest alienationem ratihabitatione superveniente revalidare. 14. Solvitur objectio. 15. Consuetudo est irrationabilis, qua Prælatus deobligatur pro omni casu à petendo Capituli consensu. 16. Prælati regulares conventus sui consensum non in omnibus casibus, in quibus tenetur Episcopus, requirere obligantur. 17. Eundem adhibere tenentur in admissione Novitii ad professionem. 18. Non etiam in receptione Novitii ad probationem. 19. Episcopi Germaniæ, qui simul sunt status imperii, in actibus pertinentibus ad regimen politicum Capituli consensum non requirunt.
- 11 **C**ommuniter apud Canonistas hæc regula obtinuit, quod consilium Capituli in rebus levioris momenti à Prælato requirendum sit, ut in institutionibus, destitutionibus, confirmationibus, correctionibus *cap. 4. & 5. h. t.* In exercitio jurisdictionalium, & administratione temporalium extra casum alienationis, item in statutis conder-
- dis. *d. cap. 5. h. t.* In puniendis Clericis *cap. 23. dist. 86.* ferendis censuris. *cap. 1. de Excess. Prælat.* Cognitione causarum, *cap. 6. C. 15. Q. 7.* nisi consuetudine, vel præscriptione introductum sit, ut Prælatus etiam se solo ejusmodi negotia expediat, quam consuetudinem passim obtinere, testantur Stephanus Gratianus *in Disc. for. cap. 100. n. ult.*

n. ult. & Zerola in *prax. Episc. part. 1. V. Capitulum num. 8.* eamque ut validam, & rationabilem probant ex *cap. 6. h. t. § cap. 3. de Conſuet. in 6.*

12 Circa personas capitulares dijudicandas hoc peculiare ſtatuit Conc. Trid. *Seſſ. 25. de Reform. cap. 6.* ut Episcopus duos de Capitulo (qui in principio cujuslibet anni ab ipſo Capitulo deputari debent) ſibi adjungat, & cum eorum conſilio cauſam diſcutiat. Quodſi Capitulum illam deputationem negligat, poſt monitionem præviã, poterit Episcopus ſolus judicare. Piaſecius *part. 2. cap. 2. art. 3. num. 9.* Riccius in *Prax. deciſ. 566.* Quod tamen intellige de Capitulo *exempto*, quia *cit. cap. Trid.* loquitur relative ad *cap. 4. Seſſ. 6.* ubi ſermo eſt de *exemptis*: ergò Capitula *non exempta* manent in diſpoſitione juris communis, ut Episcopus contra ea procedere valeat, ad ſummum cum conſilio, non verò conſenſu Capituli. Barboſ. ad *cit. cap. 6. num. 3.* Gallemart. ex *Declar. Card. ad cit. cap.*

13 Quæres I. An alienatio facta per ſolum Prælatum à Capitulo ex poſt factò ratificata (id quod facere poteſt per *cap. 2. § 3. h. t.*) ita reconvaſcat, ut non à tempore, quo Capitulum conſenſit, ſed retrò à tempore, quo Prælatuſ ſine ejus conſenſu alienavit, valida fuiſſe cenſeatur? Panorm. ad *cap. 3. h. t. n. 5.* cum Molina *Tract. 2. diſp. 468. num. 6.* à tempore præſtiti conſenſus capitulariſ alienationiſ valoreſ incipere autumant, propter regulam *18. de R. J. in 6. quia non firmatur tractu temporis, quod de jure ab initio non ſubſiſtit.* Et *l. 29. ff. eod. Quod ab initio vitioſum eſt, non poteſt tractu temporis convaſcere.*

Verùm contrarium probabilius eſt, quod ſcilicet ſubſequens Capituli ratificatio faciat, ut alienatio retrò à tempore celebrati contractuſ fingatur fuiſſe valida, ratio eſt, quod in tali alienatione ſaltem intervenerint illa ſubſtantialia, quæ de jure naturæ requiruntur, videlicet mutuus contrahentium conſenſuſ, remota omni fraude, accedente inſuper (ut ſupponimus) cauſa neceſſitatiſ, vel utilitatiſ Eccleſiæ, unde talis alienatio ſaltem de jure naturæ ab initio valida fuit, etenim ſolenſnitateſ juris poſitivi non deſtruunt valoreſ actus, quem habet de jure naturæ, cum in eum ſinem duntaxat ſint inductæ, ut fraudeſ, & deceptioneſ evitentur, & ſcandala removeantur, ut nos in *lib. 1. ad Tit. de Pact. num. 27.* ex Panormitano oſtendimus, & docet Navarruſ *Tom. 1. in Comment. de Alienat. rer. Eccleſ. num. 17.* & in *Comment. de Spoliis Cleric. §. 2. num. 6.* Ideòque, ſi hæc abſint, & interveniat veruſ conſenſuſ, validuſ eſt actus, ſpectato jure naturali, & ſubinde per ſubvenientem poſtea ſolenſnitateſ, jure poſitivo præſcriptam, ita confirmari poteſt, perinde, ac ſi ab initio etiam jure poſitivo valuiffet. *arg. l. un. §. 1. C. de Contract. jud.*

Objicies: Quando ſolenſnitateſ eſt 14 de forma actus, illa, tametſi ex intervallo actui adjiciatur, eundem non revalidat, ſed actus manet tam jure naturali, quàm poſitivo nulluſ, ut patet in tutore, qui, niſi pupillo, calente adhuc negotio, autoritateſ præſtet, nulliter fit, quidquid à pupillo fit, poſt tempuſ verò, vel per epistolam interpoſita auctoritateſ nihil agit, ait Imperator in *§. 2. J. de Auctorit. tut.* ergò ſimiliter conſenſuſ Capituli ſubſequens actui

ab initio invalido nihil roboris amplius adicere poterit. Ad hanc paritatem respondemus, eam non minus claudicare, ac ipsa contractum à pupillo sine autoritate tutoris initum; nam Ecclesia quidem comparatur pupillo in favorabilibus, & ubi alia juris dispositio non habetur, non etiam in odiosis, & ubi dispositio juris in contrarium est, ut est *cap. 42. C. 12 Q. 2.* Deinde circa actus, ad quorum valorem requiritur alterius consensus, notandum est, quod quandoque actus ex defectu concursus jure positivo irritus adhuc subsistat potestati, & dispositioni ejus, qui ex postfacto vult ratum habere, atque ita conditio, seu solennitas à jure requisita sit ex consentire volentis potestate, ut loquitur Panormitanus ad *cap. 21. de Offic. delegat. n. 19.* & sic poterit accedere consensus etiam ex intervallo. Quod si verò solennitas illa à jure requisita non est in potestate illius, qui eam adhibere jubetur, etiam actus, solennitate ex intervallo adjecta, non revalidatur. Jam verò autoritas à tutore præstanda in negotiis pupillaribus non est in ejus arbitrio, quandoque eam præstare velit, sed, ut actus à pupillo gestus valeat, debet illam durante negotio interponere: e contra consensus Capituli, cum per ratihabitionem quoque suppleri posse, admittant jura in *cap. 2. § 3. h. t.* dependet à voluntate eorum: ergo etiam ex post imperitus actum informat. Ulterius, si consensus requiratur ob favorem privatorum (ut hic) tunc illi, quorum interest, renuntiare possunt, & si nihil contra talem actum opponunt, tacite consentire censentur *arg. cap. ult. §. is autem de Offic. delegat.* sin verò ob favo-

rem publicum consensus desideretur Capituli, ut in *electione &c.* contingit, eidem nec renuntiari, nec ex post suppleri potest. Panormit. *cit. loc.*

Quæres II. An consuetudine introduci possit, ut Prælatus in nullo casu vel consilium, vel consensum Capituli adhibeat? Respondeo, talem consuetudinem non fore rationabilem, eo quod cederet in grave præjudicium ipsius Ecclesiæ, qualis consuetudo reprobat in *cap. 1. de consued.* quod tamen Glossa ad *Clement. 2. V. consentiente de reb. Eccles. non alienand.* restringit ad eum duntaxat casum, quo Prælatus res Ecclesiæ sine consensu alienaret. In aliis verò casibus minus arduis, aut Ecclesiæ non multum præjudiciosis v. g. in præsentatione, in correctione delinquentium &c. talem consuetudinem, aut, si mavis vocare, præscriptionem subsistere. Ratio est, quòd facile fieri possit, ut ob circumstantias locorum, & personarum magis expediat similia cum consilio aliorum virorum prudentium à solo Prælato expediri, quàm à Capituli consensu dependere. Interim notat Layman. in *cap. 9. de consuet. num. 4.* quod, etsi Episcopus forte præscripserit contra Capitulum exercitium jurisdictionalium, non tamen hoc ipso etiam possit condere statuta, irrequisito Capitulo, cum sit aliquid separatum ab exercitio jurisdictionis circa casus particulatim incidentes, & præscriptio de casu ad casum non extendatur.

Quæres III. An Prælatus regularis in iis casibus teneatur requirere consilium, aut consensum sui Conventus, in quibus tenetur Episcopus à suo Capitulo? Respondeo id non procedere æquali rigore de Prælatis regularibus, quia

quia ipſiſ libera, & independens à conventu adminiſtratio conceſſa legitur in *cap. 9. C. 18. Q. 2.* ubi expreſſè Pelagius Papa dicit, convenire, ut tota po-teſtas ad Abbatem pertineat, ex ipſa ſcilicet Ordiniſ Regula, & maximè pro-pter votum obedientiæ *cap. 11. §. cum hujus C. 12. Q. 2.* Navarr. in *Coment. 2. de Regul. n. 64.* & facit huc *cap. 18. de Regul.* ubi Religioſus zelo ſanctioris vitæ ad Religionem ſtrictiorem transire volens, à ſolo Prælato licentiam petit. Unde etiam ſolus regulares ſuos ſubditos corrigere poteſt *cap. 6. §. ult. de Stat. Monach.* Item ea ordinare, quæ pertinent ad cultum Divinum, aut Ec-cleſiæ neceſſitatem. Panormit. ad *cap. 6. h. t. n. 4.* Aſcanius Tamburinus *tom. 3. diſp. 1. quæſt. 2.* quem allegat Van-Eſpen *J. E. V. part. 1. tit. 31. cap. 4. num. 25.* plures caſus ex noſtro Joanne Trithemio recenſet, in quibus Abbates ad conſenſum ſui Conventus adſtricti ſunt. Mihi placet cum laudato Eſpenio *loc. cit. num. 26.* hanc generalem circa Prælatorum Regularium poteſtatem dare Regulam, quod conſenſum Capituli ad valorem actus requirere non teneantur, niſi in caſibus à jure, vel Conſtitutionibus Ordiniſ ſpecialiter expreſſis, quemadmodum hanc Regulam ſuperiùs de Epifcopo aſſignavimus. Ratio eſt, quod ex ſua inſtitutione Abbatum regimen ſit *Monarchicum*, ut patet de inſtituto *S. Benedicti Reg. cap. 3.* ubi S. Benedictus, quanquam velit, ut fratrum conſilio utatur Abbas, tamen ſubdit: *in Abbatis pendeat arbitrio, ut, quod ſalubrius judicaverit eſſe, cuncti obediant.* Quod idem de Regula D. Auguſtini teſtatur Navarr. in *Comment. 3. de Regu-lar. num. 8.* quia tamen (ſcribit idem

Navarrus *loc. cit. n. 15.*) non omnes, qui regunt, eſſe poſſunt *Auguſtini*, aut *Benedicti*, nec omnes ſubditi *Poſſidonii*, factum eſt, ut Religiones loco *Monar-chiæ abſolutæ* cum ea ſimul *Ariſtocrati-am* amplexæ ſint. Illud extra dubium eſt, quod, quæ alienationem bonorum Eccleſiaſticorum concernunt, ea, quæ de Epifcopis ſupra diximus, æque in Præ-latiſ regularibus procedere, quod ſci-licet iſti non minus, ac Epifcopus, conſenſum ſui Capituli requirere obſtrin-gantur.

Illud non æque certum eſt. An Præ-¹⁷latus aliquem Novitium ad Profeſſio-nem ſuſcipere valeat abſque conſenſu ſui Conventus, num verò eundem re-quirere, & præciſè ſequi teneatur? Quæſtionem hanc operoſè, & prolixè conſueta ſoliditate deducit Clariff. D. P. Placidus Bockhn in *Comment. ad h. tit. num. 7. §. 2. ſeqq.* Panormitanus in *cap. 6. h. t. n. 4.* & in *cap. 16. de Regul. num. 12.* putat, hoc caſu ſolum conſi-lium, non verò conſenſum Capituli re-quiri. At probabiliùs cenſemus cum Navarro *Comment. de Regul. n. 5.* Mi-randa *tom. 5. quæſt. 15. art. 2.* Benedicto Haſteno in *Diſquiſit. Monafter. lib. 3. tract. 5. diſquiſit. 6. pag. 325.* & laudato P. Bockhn *cit. loc.* etiam conſenſum majoris, aut principalioris partiſ Capi-tuli neceſſarium eſſe, quia talis profef-ſus à Monafterio perpetuò ali, & cæ-teri cum eo communiter vivere debent. Id quod etiam confirmat univerſaliſ omnium Monafteriorum conſuetudo. Quodſi tamen alicubi obtineret con-traria conſuetudo, illam irrationab ilem pronuntiare non audemus *arg. cap. ult. de Regul. in 6.* ex quo inſuper id notan-dum venit, quod ſi creatio Monacho-

rum, hoc est, susceptio eorum ad professionem, communiter ad Prælatum, & Capitulum spectet, Abbate defuncto solum Capitulum creare eos possit.

18 Sed numquid etiam in receptione Novitii ad probationem opus erit consensu Capituli? Præscindendo à locorum consuetudine, & particularibus Ordinum statutis respondeo negativè, quia nullibi id jure cautum est. Interim illud omnino improbandum censet Hæftenius *cit. disquisit.* si Prælatus hac in re nequidem consilium à suo Conventu expeteret. Nam & Novitium, ait, ita indutum aliis redderet odiosum, & periculo rejectionis tempore imminentis professionis exponeret, seque aliorum Judiciis, tanquam, qui sibi nimium præfidat, objiceret, & deceptioni ab ipso exordio occasionem præberet.

19 Illud hæc ex Bœhmero adhuc adnotare placet, quod Episcopi Germaniæ,

qui insimul sunt status Imperii, gaudentes jure regalium, & superioritate territoriali, in iis, quæ concernunt regimen politicum, non dependeant à consensu, vel etiam consilio sui Capituli, sed id genus negotia cum senatu secretiore, quem Episcopi sibi met constituunt, expediant. Ratio autem, cur in ejusmodi actibus nullæ sint partes Capituli, à Bœhmero ad *h. t. §. 6. redditur*, quod Episcopi hæc non quæ Episcopi, sed quæ Principes, & Sæculares Domini procedant. Unde Canones, qui Episcopum ad consensum Episcopi alligant, huc aptari nequeunt, cum, ut dictum est, ejusmodi jus regalium non exerceant ut Episcopi, sed ut Principes politici. Interim in multis Ecclesiis Cathedralibus per Capitulationes potestas Episcoporum limitata fuit, prout aliqua exempla refert Bœhmerus *loc. cit.* ut de Archi-Episcopo Coloniensi, & Episcopo Lubecensi.

TITULUS XI.

De his, quæ fiunt à majori Parte Capituli.

IN præcedentibus duobus Titulis de potestate Capituli, quæ eidem tam Sede vacante, quàm Sede plena, seu vivente ejus Prælato, competit, actum est. Sub præsentis jam Rubricæ disquiritur, quomodo actus Capitulares instrui, suffragia rogari, eorumque computus iniri debeat. Disquisitionem hanc suo ordine per distinctos §§. instituemus.

§. I.